

แนวปฏิบัติทางการแพทย์พยาบาลวิสัญญีเพื่อป้องกันภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำในผู้ป่วยเด็กที่มารับยาระงับความรู้สึกนอกห้องผ่าตัด ของกลุ่มงานวิสัญญี โรงพยาบาลลำปาง

มยุรา ภักดีศรีไพรวัลย์, พว. กลุ่มงานการพยาบาลวิสัญญี

หลักการและเหตุผล: การให้ยาระงับความรู้สึกนอกห้องผ่าตัด ในผู้ป่วยเด็กเป็นเหตุการณ์ที่มีความซับซ้อนและต้องการความระมัดระวังสูง ผู้ป่วยเด็กมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำ (Desaturation) มากกว่าผู้ใหญ่เนื่องจากความแตกต่างทางกายวิภาคและสรีรวิทยาหลายประการ ภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำในผู้ป่วยเด็กสามารถนำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนร้ายแรงได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การหยุดหายใจ การหยุดเต้นของหัวใจ ความเสียหายของสมอง และการเสียชีวิต การป้องกันภาวะนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการดูแลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับยาระงับความรู้สึก ในปี พ.ศ. 2565-2567 กลุ่มงานวิสัญญีพบผู้ป่วยเด็กที่ได้รับยาระงับความรู้สึก เกิดภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำร้อยละ 0.95, 1.25 และ 1.40 ตามลำดับ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำ

วิธีการศึกษา: สืบค้นหลักฐานทางวิชาการที่เผยแพร่ทางฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ในปี ค.ศ 2019 -2025 จำนวน 16 เรื่อง นำมาวิเคราะห์ระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานโดยใช้แนวคิดของสภาวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) และวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำหลักฐานเชิงประจักษ์โดยใช้เกณฑ์ของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) นำมาสังเคราะห์และยกร่างแนวปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) การประเมินภาวะสุขภาพ 2) การปฏิบัติการพยาบาล 3) การจัดการเมื่อเกิดภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำ 4) การให้ความรู้และคำแนะนำ 5) การบันทึก ประเมินคุณภาพของคู่มือแนวด้วย AGREE II จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ผลรวมของคะแนนแต่ละรายด้านมากกว่าร้อยละ 93 นำมาทดลองใช้แนวปฏิบัติกับผู้ป่วยเด็กอายุ 2 เดือน - 10 ปี ที่มารับยาระงับความรู้สึกสำหรับหัตถการนอกห้องผ่าตัด ได้แก่ การตรวจวินิจฉัยด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ 10 คน ผู้ปกครองของผู้ป่วยเด็กจำนวน 10 คนและวิสัญญีพยาบาล 10 คน

ผลการศึกษา: ผู้ป่วยเด็กอายุ 2 เดือน – 10 ปี ที่มารับยาระงับความรู้สึกสำหรับหัตถการนอกห้องผ่าตัดได้รับ การประเมินภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำ ในระยะเริ่มต้นร้อยละ 100 อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนร้ายแรงจากการให้ยาระงับความรู้สึกเท่ากับ 0 ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในการให้บริการทางวิสัญญีของผู้ป่วยเด็กและผู้ปกครองร้อยละ 96 จาก 5 คะแนน วิสัญญีพยาบาลมีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการนำแนวปฏิบัติไปใช้โดยภาพรวม ร้อยละ 95

สรุปผล: ผู้ป่วยเด็กที่มารับยาระงับความรู้สึกนอกห้องผ่าตัดทุกคนไม่เกิดภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำ และภาวะแทรกซ้อนร้ายแรงจากการให้ยาระงับความรู้สึก ผู้ป่วยเด็กและผู้ปกครองมีความพึงพอใจจากการรับบริการทางวิสัญญีร้อยละ 96 วิสัญญีพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการนำแนวปฏิบัติไปใช้ดูแลผู้ป่วยร้อยละ 95

อภิปรายผล: การนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้อย่างเป็นระบบจะช่วยลดความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนร้ายแรง พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์ที่ดีสำหรับผู้ป่วยเด็กและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนางาน: ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล 1) เพิ่มการซักประวัติการสัมผัสควันบุหรี่ของผู้ป่วยจากบุคคลในครอบครัวหรืออยู่ใกล้สถานที่ที่มีคนสูบบุหรี่ เป็นการประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการเกิดภาวะความอึดตัวของออกซิเจนต่ำในผู้ป่วยเด็กที่มารับยาระงับความรู้สึกนอกห้องผ่าตัด 2) การพัฒนาสื่อให้ความรู้และคำแนะนำสำหรับผู้ป่วยเด็กแต่ละช่วงอายุ รวมทั้งผู้ปกครองของผู้ป่วยเด็ก